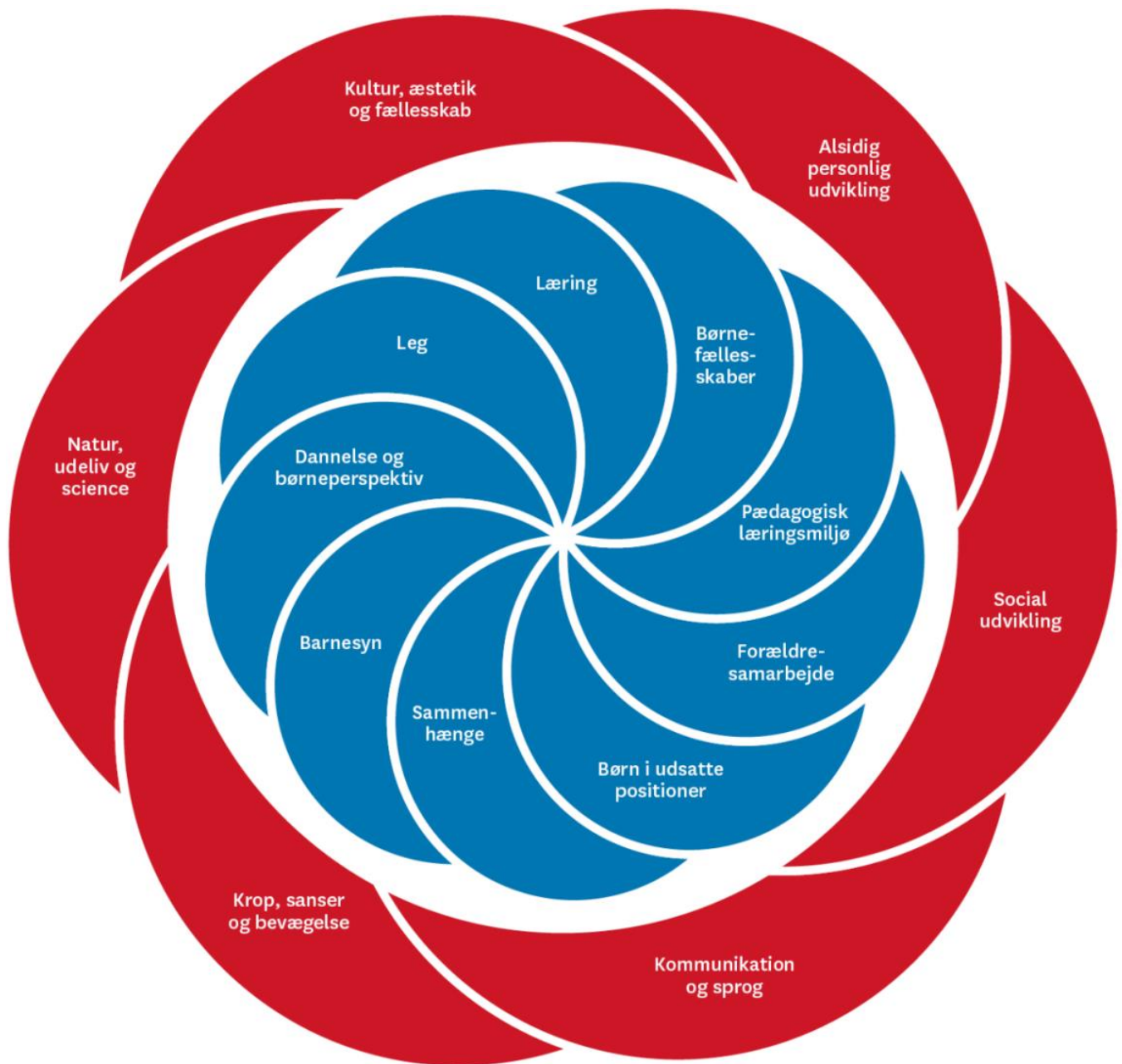

Pædagogisk Læreplan

EGEDAL DAGPLEJE

Indhold

Indledning.....	3
Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Praktiske oplysninger.....	5
Det pædagogiske grundlag	6
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	7
Pædagogisk læringsmiljø.....	8
Samarbejde med forældre om børns læring	9
Børn i udsatte positioner	10
Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)	11
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	13
Alsidig personlig udvikling	14
Social udvikling	16
Kommunikation og sprog.....	18
Krop, sanser og bevægelse.....	20
Natur, udeliv og science	22
Kultur, æstetik og fællesskab.....	24
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	26
Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)	26
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)	26
Værktøjskasse	27

Figur 1 Læreplansblomsten *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*. (Børne- og socialministeriet, 2018)

Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Indledning

Alle dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv, efter dagtilbudslovens § 7.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde, og den er et redskab til at skabe en fælles retning for det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at der arbejdes bevidst med pædagogik hele dagen i alle dagtilbud. Den pædagogiske læreplan er dynamisk og bruges til udvikling af pædagogisk praksis.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Det pædagogiske grundlag består af ni elementer:

- *Barnesyn*
- *Dannelse og børneperspektiv*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogisk læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*
- *Sammenhæng til børnehaveklassen*

Nogle elementer, eksempelvis barnesyn, skal altid være til stede, mens andre elementer, som eksempelvis sammenhæng til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhæng end andre.

Der er seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop sanser og bevægelse
5. Natur udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne afspejler den brede læringsforståelse, som er i dagtilbuddene.

Der er fastsat to læringsmål for hvert læreplanstema. Disse udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samtidig med at der sættes en fælles retning for det pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan indeholder pædagogiske refleksioner og retningsgivende eksempler på, hvordan dagtilbuddene arbejder med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Organiseringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Planlægning af det pædagogiske arbejde tager afsæt i dagtilbudslovens § 8-10. Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen fra 3 år og frem til skolestart. Hvis børnene er organiseret i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. Den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år.

Udfyldelse af læreplansskabelonen

Denne pædagogiske læreplan er delt i to.

I første del beskrives det *pædagogiske grundlag*. Her beskrives med korte pædagogiske refleksioner, hvordan det enkelte dagtilbudsområde arbejder med det pædagogiske grundlag, og hvordan de enkelte elementer omsættes i området. Denne del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i området.

Den anden del af den pædagogiske læreplan fokuserer på *de seks læreplanstemaer og de 12 læringsmål*, og den tager afsæt i

det pædagogiske grundlag. Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer, og det skal fremgå, hvordan det understøtter læringsmålene. Til dette kan der eksempelvis anvendes praksisfortællinger som pædagogisk redskab. Anden del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i den enkelte daginstitution.

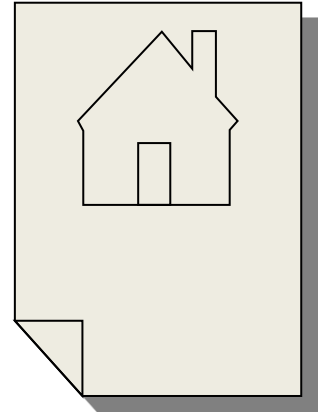
Herudover beskrives til sidst i den pædagogiske læreplan, hvordan der arbejdes med inddragelse af lokalsamfundet og børnemiljøet.

Nationale krav til den pædagogiske læreplan

Det gælder for både det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne samt de 12 læringsmål, at indholdet er nationalt fastsat og beskrevet i *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* (Børne- og Socialministeriet 2018) og i *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold og i seks læreplanstemaer* (2018).

Du kan finde relevante links i værktøjskassen på side 20.

Praktiske oplysninger

Kort beskrivelse af enkelte dagtilbud og området

- *Dagplejen ligger organisatorisk under dagtilbuds område Stenløse*
- *Dagplejerne er bosat i hele Egedal fordelt med 3 dagplejer i Ganløse, 6 dagplejere i Smørum, 5 dagplejere i Ølstykke (nord for Frederikssundsvej) og 7 dagplejere i Stenløse og Ølstykke (syd for Frederikssundsvej)*
- *Dagplejen er normeret til 63 børn*
- *I dagplejen er ansat 21 dagplejere, 2 deltids pædagoger og 1 deltids leder*
- *I dagplejen tilbydes alle måltider dagen igennem.*
- *Dagplejens åbningstid er 7-16.45/fredag 7-16, enkelte dagplejere har anden åbningstid.*
- *Læreplanen gælder for alle børn i dagplejen.*

Område Stenløse er et ud af 4 områder i Egedal kommune. Område Stenløse består af 10 børnehuse og specialtilbuddet Hyldeblomsten, dagplejen og 5 ressourcepædagoger.

Område Stenløse:

- Boelholm
- Degnebakken
- Havrevænget
- Blåmejsen
- Mælkevejen
- Kildeholm
- Stengården
- Vandfaldet
- Eventyrhuset
- Bækkegården
- Dagplejen for hele Egedal
- Hyldeblomsten
- Ressourceteamet

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

Først beskrives elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv leg, læring og børnefællesskaber, dernæst beskrives det pædagogiske læringsmiljø og til sidst beskrives arbejdet med forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhængen til børnehaveklassen.

Det pædagogiske grundlag beskrives områdevis.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn

Vi arbejder på at skabe en tryk og udviklende hverdag for børnene, hvor vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone samt lærer det at være en naturlig del af fællesskabet. I vores pædagogiske praksis tilstræber vi at have:

- **En anerkendende tilgang** til barnet. Vi er nærværende og møder barnet, hvor det er.
- **Et resourcesyn**, hvor vi har fokus på barnets styrkesider og bruger dem i udviklingen af barnets svagere sider samt at være **inkluderende**, hvor vi forebygger, at barnet kommer i en udsat position
- **Et læringssyn**, hvor vi arbejder med den styrkede læreplan, hvor fokus er på trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I område Stenløse arbejder vi ud fra følgende kerneopgave:

Vi skal gennem samskabende relationer skabe de bedst mulige rammer for et godt og udviklende børneliv.

Dannelse og Børneperspektivet

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden. Vi skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som det pædagogiske personale er ansvarligt for at skabe.

Leg, Læring og Børnefællesskaber

Igennem voksenstruktur arbejdes der med at skabe lege og læringsmiljøer udsprunget af barnets perspektiv.

Læringen ses forankret, når barnet kan anvende de strategier, redskaber og det pædagogiske personales intenderede læring i de børneinitierede lege. Det er i disse lege, at børnene bearbejder ny læring. Fx når et barn inviterer nye børn med i en allerede igangværende leg, hvor de tillærte redskaber anvendes.

Det er det pædagogiske personales opgave at tilgodese allerede eksisterende fællesskaber og sætte rammer for andre fællesskaber igennem leg og læring.

Pædagogisk læringsmiljø

Med udgangspunkt i følgende situationer tages afsæt i alle de pædagogiske grundlags øvrige elementer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Fælles for alle læringsmiljøer er der fokus på det pædagogiske personales rolle gennem hele dagen. Der skal sættes tydelige og genkendelige rammer for de daglige rutiner, hvilket afspejles i organisering af voksenorden, der tilgodeser det enkelte barns samt børnegruppens behov for guidning og støtte.

Vi anvender ICDP (International Child Development programme) som redskab til at være tydelige og ansvarstagede i vores relation med børnene. Det er altid det pædagogiske personales ansvar, at relationen er betydningsfuld for det enkelte barn, så barnet dermed har de bedste mulige forudsætninger for at modtage læring samt være en del af fællesskabet. Vi anvender ICDP, når vi understøtter relationen imellem børnene samt barn-voksen relationen.

Det pædagogiske personale skal indrette og vedligeholde fysiske læringsmiljøer, der fremmer og motiverer børneinitierede lege og aktiviteter samt være opmærksom på egen rolle i at sikre børns deltagelsesmuligheder.

Det er en forudsætning, at:

- Der er en professionel afstemning af dagens gøremål
- Faglige og didaktiske overvejelser igennem hele dagen
- ICDP anvendes som metode til at justere sig ift. barnets initiativ
- Der er en tydelig voksenorden, der skaber mulighed for nærvær, som understøtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse
- Der er en faglig dialog om, hvordan de 6 læreplanstemaer bringes i spil i de forskellige læringsmiljøer igennem hele dagen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Igennem samskabende relationer styrkes det tværprofessionelle samarbejde med forældre omkring børnene. Relationen bygger på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om det enkelte barns og børnegruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse. Som pædagogisk personale justerer vi os i forhold til den enkelte familie, så vi herved sikrer, at det enkelte barn får de bedst mulige rammer for udvikling.

Samarbejdet med forældrene om det enkelte barn:

Samarbejdet med forældrene starter, når forældrene kontakter institutionen allerede før barnets start. Det pædagogiske personale har ansvar for, at forældrene føler sig velkomne og trygge. Dette sker ved at sikre en god kommunikation fra start. Der kan evt. tilbydes en overleverings- og/eller opstartssamtale for herigennem at sikre den bedst mulige start i dagtilbuddet.

Igennem den daglige kontakt med forældrene opbygger vi den nødvendige tillid. To gange årligt udarbejdes trivselsvurderinger på barnet, hvor forældre bliver inddraget, hvis vurderingen giver anledning hertil.

Der udarbejdes sprogvurderinger i 3-års alderen samt inden skolestart. Forældre inddrages i både gennemførelse samt resultat. Eksterne samarbejdspartnere kontaktes i samarbejde med forældre, såfremt sprogvurderingen giver anledning til det.

Det pædagogiske personale bruger Family/AULA til at lægge inspiration og materiale op om vores pædagogiske praksis og eventuelle temaer. Herved inddrages forældrene, så de får mulighed for at bidrage til understøttelse af barnets trivsel og læring.

Samarbejdet med forældrene om børnegruppen:

Et positivt forældresamarbejde har en afgørende betydning for trivslen i børnegruppen. Det skaber vi rammerne om ved løbende at inddrage dem i børnegruppens trivsel og udvikling på forældremøder, i forældreråd samt i sociale arrangementer.

Det er vigtigt at tænke forældreinddragelse ind i vores pædagogiske læringsmiljø. Vi skal være nysgerrige på deres viden, perspektiver og evt. erhverv eller fritidsinteresser, som kan bidrage til et varieret læringsmiljø. Fx brandmand, operasanger, sygeplejerske, lastbilchauffør eller lystfisker.

Børn i udsatte positioner

Alle børns muligheder for deltagelse i fællesskabet sikres ved at det pædagogiske personale omkring børnene er bevidste om og justerer sig i forhold til hvilke børn, der er til stede samt hvilke forudsætninger, det enkelte barn har for deltagelse.

Igennem kontinuerlig refleksion og evaluering i forhold til den aktuelle børnegruppe, justeres den pædagogiske praksis for herigennem at sikre at denne er tilpasset børnegruppen.

Det pædagogiske personale er opmærksomme på dynamikken i gruppen og det enkelte barns ressourcer. Vi anvender ICDP, der er en relations- og ressourcerorienteret pædagogik, som giver os et fælles pædagogisk sprog. I ICDP er det altid det pædagogiske personale, der har ansvaret for den gode relation.

Vi samarbejder løbende med psykolog og logopæd, som kan give os sparring på pædagogiske udfordringer.

Det pædagogiske personale møder forberedt, og har planlagt dagen, så den tager højde for og involverer børn i udsatte positioner. Herved fremmes udviklingsmulighederne for barnet og børnegruppen.

Det enkelte dagtilbud arbejder med rutinepædagogik, der skaber en tydelig og genkendelig struktur til gavn for både det enkelte barn og børnegruppen.

I Egedal kommune arbejder vi med tidlig forebyggende indsats. Det pædagogiske personale indgår i et tværprofessionelt samarbejde med bl.a. psykolog, logopæd, sagsbehandler og sundhedsplejersken. Inddragende netværksmøder anvendes til at understøtte samarbejdet med barnets forældre og øvrige netværk.

I område Stenløse har vi 5 ressourcepædagoger, som i samarbejde med forældre og dagtilbud i en periode kan understøtte børn med særlige behov. Ressourceforløb visiteres tre gange årligt.

Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

I område Stenløse arbejder vi året forinden skolestart med storebørns gruppen, så den gode sammenhæng og overgang sikres mellem dagtilbud og skole.

Det pædagogiske personale arbejder hen imod at gøre barnet skoleparat. Vi arbejder målrettet med at forberede barnet på at kunne indgå i et børnefællesskab ved at have særlig fokus på den sociale, den alsidige personlige samt den sproglige udvikling, da det giver robuste børn, der har de bedste forudsætninger for at kunne indgå i læringsmiljøet i skoleregion.

I planlægningen af projekter og aktiviteter anvender vi indsamlet data fra fx sprogvurderinger og trivselsskemaer.

Det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den styrkede læreplan understøtter arbejdet med storebørns gruppen.

I efteråret deltager repræsentanter fra det pædagogiske personale i fælles informationsmøde i Distriktsskole Stenløse for at understøtte den gode overgang mellem dagtilbud og SFO/skole.

I løbet af efteråret udarbejder det pædagogiske personale overleveringsskemaer på det enkelte barn for at sikre videndeling. Efterfølgende bliver alle forældre tilbudt en samtale i dagtilbuddet med henblik på at understøtte barnets videre udvikling frem mod skolestart. Hvis det skønnes nødvendigt tilbydes også en overleveringssamtale med deltagelse af repræsentanter fra SFO og skole.

Vi har flere faste traditioner og aktiviteter i løbet af børnenes sidste år i dagtilbuddet:

- børnenes dag, hvor storebørnsgrupperne fra alle institutioner mødes
- besøg på SFO'ernes legepladser
- besøg i SFO, når børnene er skoleplaceret

I Område Stenløse har vi indgået et samarbejde med Distriktsskole Stenløse, hvor vi når det er muligt udlåner personale til MiniSFO for at sikre den gode overgang mellem børnehave og SFO/skole.

Vores erfaring er, at børnene profiterer af at have en kendt voksen med i den første tid. Når personalet vender tilbage til dagtilbuddet er det ofte med ny viden, som kvalificerer vores videre arbejde med børnenes udvikling, læring og dannelse.

Vi arbejder kontinuerligt med yderligere udvikling af samarbejdet mellem Distriktsskole Stenløse og områdets dagtilbud ved zonemøder i ledergruppen på tværs af dagtilbud og skole. Pædagogerne inviteres ad hoc ind i udviklingsarbejdet.

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del udarbejdes af det enkelte dagtilbud.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for alsidig personlig udvikling.

I dagplejen er vi tæt på børnene i deres leg, i planlagte aktiviteter og dagens rutiner. Vi ser børnenes behov, deres intentioner og initiativer og understøtter det enkelte barn ud fra deres kompetencer og udvikling. Vi arbejder med barnets selvhjulpethed og tro på egne evner og giver dem mulighed for at udfordrer sig selv. Vi hjælper barnet, med det barnet ikke selv kan, støtter og opmuntre dem til at øve sig og lader dem selv, der hvor de kan. Vi støtter og opmuntre børnene i at være aktivt deltagende og være vedholdende i både aktiviteter, rutiner og leg.

Læringsmiljøet og omgangen med børnene tilrettelægges, så det enkelte barn føler sig som en del af gruppen samtidig med at det føler en værdi i sig selv. Dette gøres ved at have en positiv og imødekommende tilgang, ved ros og anerkendelse samt ved at motivere børnene til at håndterer med og modgang. Vi understøtte børnene til at hjælpe hinanden, dele med hinanden, se hinanden og trøste hinanden. Vi arbejder med ICDP, som et redskab til at understøtte de gode relationer barn-voksen og barn-barn.

Alsidig personlig udvikling understøttes gennem hele dagen i både, rutiner, leg og aktiviteter. Det kommer til udtryk ved at barnet viser glæde og stolthed, har mod til udfordringer, har empati for de andre børn, viser sine følelser og viser tillid og tryghed ved sin dagplejer og de andre børn.

Fortælling fra hverdagen:

Dagplejeren er i nærheden af børnene, men ikke en del af legen. Hun hører børnene, alle på ca. 2,5 år bruge vendinger som "må jeg låne...", "ja, det må du gerne", "tak skal du have.." og "det var så lidt...". Her viser børnene overskud og tryghed til at rumme og hjælpe hinanden og selv være en del af legen

Alsidig personlig udvikling er altid med når vi arbejder med de andre læreplanstemaer. Har vi f.eks fokus på sprog ved at synge sange med ord og fagter udvikles også barnets tro på sig selv, følelse af at være en del af et fællesskab og tryghed ved genkendelighed i hverdagen.

Fortælling fra hverdagen:

Vi synger æbler og pære sangen, som børnene er helt vilde med for tiden. Dreng på 1.9 år, som er en forsigtig dreng er slet ikke med på at udføre fagterne, at hente æble og pære ned med hænderne. Han har i længere tid observeret os når vi sang, men denne her dag, efter vi har sunget den en del gange kom han op og stå og var med på at hente æbler og pære med hænderne og det gør han stadig med den største iver.

Social udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

- Beskriv hvordan temaet social udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet social udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for social udvikling.

I dagplejen er vi bevidste om, at sociale kompetencer er en forudsætning for at kunne udvikle relationer til andre. Gennem relationer udvikler børn empati, vi hjælper børnene til at mærke og til at have en forståelse for egne, samt andre børns følelser. Vi har fokus på barnets ressourcer og arbejder med at fremhæve disse, så det enkelte barn har en oplevelse af, at kunne byde ind i forhold til de forskellige fællesskaber. Særligt fordi at den sociale udvikling har en stor indflydelse på hvordan et barn trives.

Læringsmiljøet i dagplejen er med til at understøtte barnets opbygning af relationer til andre børn, blandt andet ved at kigge på hvilke deltagelsesmuligheder det enkelte barn har, da dette har en stor betydning for udvikling af et fælleskab. Ligeledes er det af stor betydning, at vi lære børnene de sociale spilleregler at kende, at vi arbejder med, at det enkelte barn skal øve sig i, at udsætte eget behov, for på den måde bedre at kunne indgå et større fælleskab. Vi er opmærksomme på at hjælpe det enkelte barn ind i det sociale fælleskab og til at få følelsen af, at være en del af fælleskabet, ved at anerkende, få øje på barnets ressourcer og ved at planlægge aktiviteter der gør, at det enkelte barn har nemt ved at indgå i disse. Vi giver barnet tid og rum til at udvikle sig socialt, vi kigger på hvad barnet er og bliver motiveret af. Vi skaber rum for de større fællesskaber, når vi for eksempel er i legestuen. Sætter lege igang såsom rolle lege, konstruktions leg samt parallel lege, med bevidstheden om, at legen har en værdi i sig selv.

Fortælling fra hverdagen:

Lars 2,2 og Lasse 2,6 år leger at de spiser mad ved det lille legebord. De er meget fordybet i deres leg. Så kommer Martin 1år og vil gerne være med i deres leg. Dagplejeren kommer hen og vil hjælpe Martin ind i legen, ved, at italesætte hvad de to store laver og indrager Martin i legen ved at fortælle hvad han gerne vil have, at lege med fra bordet af.

Social udvikling understøtter vi ved at være bevidste omkring vores egen rolle som dagplejer. Hvornår vi går foran og hjælper barnet ind i et fælles skab, når vi går ved siden af og støtter barnet i legen og bagved, ved ved at igangsætte lege/aktiviteter som er med til at støtte op omkring den sociale udvikling.

Når vi arbejder med børns empati, understøtter vi dette ved at sætte ord på det over hele dagen. Vi italesætter når for eksempel et barn hjælper et andet barn.

Ved at vi som dagplejere går foran, ønsker vi at vores børn lære at invitere hinanden ind i fællesskabet.

Når vi arbejder med den sociale udvikling indgår altid et eller flere læreplanstemaer, som for eksempel, når dagplejen italesætter hvad Martin gerne vil, så er sprog og kommunikation i spil.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kommunikation og sprog.

I dagplejen indgår børnene i et trygt og hyggeligt lille børnefællesskab i hjemlige omgivelser. Vi ligger vægt på den nære relation, da dette har en stor betydning i forhold til at børn udvikler deres sprog. Når barnet er faldet til og er blevet tryk ved sin dagplejer, begynder de at komme i legestuen en dag om ugen. For at skabe nærvær og fordybelse og de bedste muligheder for at udvikle sproget, inddeler vi børnene i mindre grupper for at kunne målrette en planlagt aktivitet.

Det har en stor betydning for vores børn, at hverdagen er forudsigelighed og genkendelig. Den daglige rutine er med til at understøtte børns selvhjulpethed og samtidigt, skaber det tryghed for barnet, at de ved hvad de skal i løbet af en dag.

Vores læringsmiljø støtter op omkring arbejdet med sprog og kommunikation.

Vi vægter højt, at der er en positiv atmosfære omkring barnet, vi er bevidste omkring det, at være sproglige rollemodeller. Vi justere os i forhold til børnene, vi arbejder med den anerkendende tilgang, hvilket for os betyder, at vi lytter til det enkelte barn, vi følger barnets initiativer og er opmærksom på hvad barnet er optaget af og følger dets udspil.

Vi er opmærksomme på de muligheder vi har, når vi er i legestuen blandt andet opdeler vi børnene i alderssvarende aktivitets grupper.

Gennem de daglige aktiviteter skal børnene lege med sproget. Derfor er det vigtig, at dagplejeren er med til at sætte mange ord på aktiviteterne. Fx når et barn bliver når et barn er ved at tage tøj på, skal man benævne beklædnings delene i en sætning. Fx "ja du skal du have din røde gummistøvler på.

Fortælling fra hverdagen:

Dagplejeren og 3 børn på cirka 2,5 år, er i gangen for at tage overtøj og sko på.

2 børn er færdige og klar til at gå ud. Det tredje barn sidder på gulvet, med sine nye vinterstøvler

og siger at han er ked af det, for han kan ikke finde ud af at tage sine vinterstøvler på.

Dagplejeren siger til ham "prøv at åbne dem og komme op at stå og stik dine fødder ned i dine vinterstøvler, på samme måde som du gør når du tager dine gummistøvler på. Han åbner Velcro lukningen på skoene rejser sig op og stikker først den ene og så den anden fod i støvlerne. Dagplejeren siger se du kan godt.
Barnet er meget glad og de andre børn klapper og er også glade.

Vi har fokus på det visuelle miljø, såvel i det private hjem og i legestuen. Vi har indrette os, så det er muligt for barnet, selv at tage initiativ til at kigge i bøger, vi har plakater/billeder som gør det muligt for børn, at samtale omkring det, som de ser. Vi læser billedbøger, rim og remser, synger, bruger fagter, vi arbejder med fokus ord og med sprogkufferter.

Dagplejeren understøtter samtidigt sproget ved, at give børnene tid og rum til at eksperimentere, med sproget. Samtidigt skaber dagplejer et rum for, at barnet kommer til orde, at barnet bliver hørt og at barnet øver sig i, at lytte til andre børn.

Fortælling fra hverdagen:

Dagplejeren sidder på gulvet med 2 piger på ca 2 år og 1 pige på 1 år.

De er i gang med at læse bogen "Kaj har fine støvler" fra den røde sprogkuffert.

Vi er nået dertil, hvor det er begyndt at regne.

Den ene pige på 2 år siger " Våd - Lukke øjne " imens hun klapper sig på hovedet

Da plejerne sætter ord på " lukker du øjnene, når du får vasket hår " Pigen nikker med et smil.

Den anden pige knap 2 ryster vildt på hovedet og siger " ikke li "

Dagplejeren sætter ord på " Du kan ikke lide at få vasket hår " og får et tydeligt " Nej"

Hvortil dagplejeren siger " jeg kan godt lide at komme i brusebad og få vasket hår. Kan du lide at komme i bad ?"

Pigen smiler stort og svare " Ja - plaske" imens hun med hænderne i gulvet. Hvilket får de 2 andre piger til også at slå i gulvet.

Den anden 2 årige begynder at syng " Du skal slå i godt humør "

Kommunikation og sprog indgår altid sammen med et eller flere læreplanstemaer, som for eksempel Natur, udeliv og science. Når vi går en tur, så taler vi omkring det vi oplever på vores vej, barnet opnår en viden omkring de ting vi har fokus på, når vi bevæger os udenfor.

Fortælling fra hverdagen:

Her er en lille historie om Kasper og en gravko.

Der skal laves fjernvarme på vores vej og derfor er der mange maskiner, der larmer og graver dybe huller i vejen. Kasper 1,5 år er meget interesseret i, at se på gravkoen. Når han kommer tidligt om morgen kan han næsten ikke komme ind af døren hos mig . Han vil bare så gerne ud og se på den gravko. Den første morgen kommer dreng tidligt (6.30) dagplejer og Kasper går ud på vejen kl er 7 om morgen. Efter 10 min siger jeg til dreng, at nu skal vi gå ind igen. Men Kasper vil helst blive ude på vejen. Jeg siger til ham, at vi nok skal gå ud og kigge igen, når de 2 små er kommet. Kasper går rundt indendørs og bliver ved med, at sige ud til gravkoen. Jeg finder en bog med en traktor og gravemaskiner, som vi kigger i. Hver gang han får øje på en gravko i bogen smiler han . Vi gik ud for, at se på gravko for 3. gang den dag.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for krop, sanser og bevægelse.

Det lille barn bruger sanser, Krop og bevægelse til at opleve verden med helt fra spæd, vi ved hvor vigtigt det er for barnets indlæring at bruge sanserne. Derfor arbejder vi i dagplejen med kendskab til kroppens kunnen og viden om sanserne.

I dagplejen har det lille barn mulighed for, at bruge kroppen hele dagen, både stille siddende og i bevægelse. Muligheden for at eksperimentere med bevægelse, ved at kravle op/ned, hoppe, rutsje og slå koldbøtter er der både ude og inde for. Når vi går på tur i dagplejen, går vi både med og uden barnevogn/cykel, hvor det lille barn for brugt alle sanserne og kroppen ved at eks. løbe op og ned af bakker, måske falde og dufte til græsset.

Fortælling fra hverdagen:

Dreng 2,6 år og pige 2,8 år sidder i garderoben, de skal have tøj og sko på da de skal på tur. Pigen er selvhjulpent, og har hurtigt både jakke og sko på. Drengen har det svært med at tage tøj på og bliver lidt frustrerede, han begynder at græde. Pigen kigger på ham og spørger "skal jeg hjælpe dig?" Drengen smiler og svare "ja!" Pigen hjælper ham, de snakker sammen og han god øjenkontakt. Her oplever børnene at bruge kroppen, til at tage tøj og sko på og opmærksomheden på hinanden, bruger de eks. synssansen pigen ser han bliver ked af det og vil gerne hjælpe ham med at få kroppen i bevægelse så han også får tøj og sko på.

Finmotorisk er der lavet en ramme forskellige tilbud såsom puslespil, tegne/male, perler og så der synges fagtesange, hvor det lille barn øver hånd og fod motorik, deres lille ansigt bliver også øvet, når man f.eks. synger "lille grønne frø" og "bjørnene sover" Endvidere er børnene gerne med i de daglige rutiner såsom at dække bord, oprydning af legetøj, afvaskning, at være selvhjulpen er også en del af et lille barns liv i dagplejen, der mestre man "jeg kan godt selv" og deres selvværd styrkes.

Dagplejeren understøtter disse muligheder med planlagte aktiviteter og gå selv med i aktiviteten ved at gå foran bagved og ved siden af. Vi giver mulighed for at arbejde med Krop, sanser og bevægelse og støtter op om barnets nysgerrig til, at mærke egne behov såsom sult, søvn og hjælper med at videreudvikle deres kunnen. Eks. som at gå på toilettet eller mærke man har noget i bleen. Der går dagplejeren ind i et samarbejde med forældrene og støtter op om hvad barnet kan.

Fortælling fra hverdagen:

Dagplejeren og børnegruppen, der består af A 2,1 år og B 2,3 år sidder og spiser frokost, et stykke inde i måltidet, begynder A uopfordret at synge en sang om Humlebien der ikke kan flyve, for det har man regnet ud på EDB, hun synger hele sangen med håndtegn, da hun er færdig, fortæller Dagplejeren at hun ikke kender sangen og at hun synes at det er en rigtig sød og sjov sang, Dagplejeren opfordre nu A til at synge sangen igen, så hun og B også kan lære sangen, A synger glad og stolt sangen 3-4 gange, B som ikke er så stærk sproglig, begynder at synde nogle af ordne med.

Efterfølgende er det blevet en fast tradition at der under måltider bliver sunget: HUMLEBIEN DER IKKE KAN FLYVE 😊

Krop, sanser og bevægelse vil altid være i samarbejde med nogle af de andre lærerplanstemaer, eksempelvis kommunikation og sprog eller social udvikling, hvis man har lavet en aktivitet hvor tre børn laver koldbøtter, så er man i dialog med dem om hvad der skal ske og nogle børn ved måske hvad det handler om, de begynder lidt selv at slå koldbøtter og barnet ender på ryggen og det andet barn står og ser på og har øjenkontakt og begynder at grine.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for natur, udeliv og science.

Det lille barn i naturen som pædagogisk lærings miljø, alle sanser er i gang når man er i naturen, føle, dufte, smage, hører og synssansen, de for en opmærksomhed på naturen og en læreren om udelivet, kendskab til dyr og års tiderne.

I dagplejen tager vi tit ud i naturen, hvor vi først har lavet en aktivtits planlægning hvad, hvor og hvem skal med. Dagplejerne mødes på tværs og oplever naturen sammen med børnene eller hver for sig. Der sættes en ramme om hvad de vi undersøge eks. bænkebidere, edderkopper, tissemyre osv. Der understøttes med billeder og film på ipaden, inden de tager hjemmefra og børnene guides med dialog om dufte og farver. Der bliver også snakket om naturens kredsløb og naturfænomener som f.eks lys, mørke, varme, kulde, vådt og tørt, det handler om science og en matematisk forståelse for om man f.eks. kan man tælle alle blade der flader af træerne, og kan man lime blade tilbage på træerne eller falder de af igen.

Fortælling fra hverdagen:

Dagplejeren sidder i sandkassen med dagplejebørnene.

Børnene laver "mad" og på et tidspunkt tilbyder et af børnene en "is".

A siger: "Værs'go, her er en is" (sand). Dagplejeren, som bliver tilbudt isen, siger: "Mange tak. Er det chokolade-is eller jordbær-is, jeg får?"

A kigger lidt forundret og eftertænksomt og siger så: "Jamen D, det er jo sand!" Her bruger børnene deres kreativitet og fantasi til at lave/skabe en leg hvor dagplejeren må være med. Men de fortæller hende også at de har forstået naturens finurligheder.

Dagplejeren understøtter børnenes læring ved at gå foran, bagved og ved siden af og guider dem hvordan man behandler naturen. De har en legende tilgang så børnene bliver nysgerrige på aktiviteten og følger med. I legestuen har vi f.eks en stor træstub liggende midt på legepladsen hvor børnene tit observerer og undersøger, børnene finder tissemyre, bænkebidere eller ligefrem små bitte baby snegle, der kan de bruge lang tid på at eksperimentere og holde øje med hvor dyrene kravler hen.

Fortællinger fra hverdagen:

Det er Halloween og dagplejeren har valgt at gå en tur, så børnene kan opleve de Halloween pyntet i haver og på huse, de ville ud og se edderkopper og græskar men pludselig kommer der blade flyvende og børnene blev nysgerrige, og en af børnene siger "se bladene løber". Barnet bliver helt stille og står og kigger. Dagplejeren siger, ja det er blade de falder ned fra træerne når det bliver efterår.

Dagplejeren sætter sig ned og samler bladene op og kaster dem op i luften. Børnene bliver nysgerrige på naturen, og dagplejeren griber det og viser vej og guider med mulighederne.

Dagplejeren er gået ud med 3 børn og de leger lidt væk for sig men pludselig, opdager det ene barn at der er små snegle på deres kravle tunnel, han kalder "se snegle" og det gør det bliver interessant for de andre og de kommer hen og dagplejeren siger, at det er helt små baby snegle og opfordrer se hvor langt de kan kravle, der er mange baby snegle og børnene forsøger at fange dem, nogen bliver lidt mast og dagplejeren guider dem til ikke at tage dem, forsøger med "prøv at se hvor de kravler hen?" det meste af formiddagen bliver brugt ved sneglene på kravle tunnelen.

Når der er aktivitet med Natur, udeliv og science er alle temaer i gang,

- Kommunikation og sprog fordi man altid er i dialog med børnene.
- Social udvikling de oplever naturen sammen. -

Krop, sanser og bevægelse mærker naturen med hele kroppen. -

Alsidig personlig udvikling da det giver samspil og tilknytning mellem børn, følelsen af at opleve noget sammen, fordybelse, gåpåmod og viden om egne kompetencerne kan bruges forskelligt. -

Kultur, æstetik og fællesskab, at lave noget i fælles, hvor man skaber noget kreativt/aktivt af forskellig materiale.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kultur, æstetik og fællesskab.

Vi tilrettelægger et læringsmiljø der understøtter at der er plads til alle og alle er lige meget værd, vi hjælper børnene til at forstå hinanden og handle hensynsfuldt og respektfuldt over for hinanden. Det gør vi, som det første, ved selv at gå foran og være et forbillede som børnene kan spejle sig i. Vi er tæt på gruppen og guider børnene i hensynsfuld og omsorgsfuld adfærd over for hinanden. Har vi børnegrupper med børn med anden baggrund end dansk, tages der hensyn til deres kultur og traditioner og inddrager dem i vores hverdag, så der opnås kendskab og respekt for vores forskellige baggrunde.

Vi arbejder med årets traditioner igennem en årsplan, hvor vi planlægger aktiviteter og arrangementer omkring fastelavn, påske, jul m.m.

I vores forløb indgår kreative udfoldelser hvor børnene får mulighed at stifte bekendtskab med og udfordre sig selv med forskellige materialer og opleve den glæde det er at mestre forskellige metoder til brug for at udtrykke sig ud fra egne kompetencer.

Vi bruger nærmiljøet, hvor vi besøger biblioteker, kirker m.m. Der er i et enkelt område samarbejde med et plejehjem i byen.

En fortælling fra hverdagen:

I dagplejen arbejdes med sanglege som et kulturelt udtryk hvor børnene får en følelse af fællesskab.

"Et barn vil ikke være med heller ikke hvis dagplejeren tager barnet på armen og får lov at stå og kigger på de andre. De hører en sang hvor man bl.a. skal ligge sig ned og sove, og hurtigt vågne op og danse videre, det synes barnet er sjovt og derfor vælger dagplejeren at hjælpe barnet ud fra det. De hører sangen mange gange og langsomt får dagplejeren barnet til at være med til at sove og senere hen danse. Nu nyder barnet at danse og tager selv initiativ til at få sat musikken på."

En fortælling fra hverdagen:

I dagplejen arbejdes med traditioner ved årets højtider, her ved julen.

"Vi har lavet kalenderlys i dag og en julekalender vi har lavet på forhånd med forskellige kort vi skal trække hver dag med øvelser vi kan lave sammen .

I dag tænder vi kalenderlyset og snakker om hvor mange dage der er til jul og en af børnene trækker et julekalender kort.

Dagplejer viser hvad kortet illustrerer og får alle børn til at lægge sig på gulvet med benene op i luften og vippe med fødderne .

Dagplejer siger nu er vores ben blevet til et kalenderlys, hvorefter en af børnene siger "nej, nej det er fjollet." Dagplejer siger ja det er det, skal vi prøve igen ? "Jaaa siger alle børn".

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Under udarbejdelse

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø integreres i det pædagogiske læringsmiljø?

Brug gerne praksisfortællinger.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv.

Under udarbejdelse

Værktøjskasse

Du kan læse mere om **den styrkede pædagogiske læreplans** rammer og indhold her:

https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

Du kan læse mere om **evaluerende pædagogisk praksis** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/evaluerende-paedagogisk-praksis>

Du kan læse mere om **redskab til selvevaluering** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20selvaluering.pdf>

Du kan læse mere om **redskab til forankringsproces** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20forankringsproces.pdf>

Du kan læse mere om **forældresamarbejde** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/foraeldresamarbejde>

Du kan læse mere om **samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/samspil-og-relationer-i-det-paedagogiske-laeringsmiljo>